

ŞƏRQ qapısı

Doğma, canım-varlığım qədər
sevdiyim Azərbaycanım
mənim qibləgahımdır

Qəzet 1921-ci
ildən çıxır

Təsisçi: Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisi və Nazirlər Kabineti

Sayı: 84 (23.971)

8 may 2022-ci il, bazar

Gündəlik ictimai-siyasi qəzet

www.serqqapisi.az

Qiyməti 20 qəpik

Naxçıvanda “Heydər Əliyev və Azərbaycanın xarici siyasəti” mövzusunda konfrans keçirilib

Mayın 7-də Naxçıvan Dövlət Milli Dram Teatrında ümummilli lider Heydər Əliyevin anadan olmasının 99 illiyi münasibətilə “Heydər Əliyev və Azərbaycanın xarici siyasəti” mövzusunda konfrans keçirilmişdir.

Konfrans iştirakçıları ümummilli lider Heydər Əliyevin abidəsini ziyarət edərək gül dəstələri qoymuş, Heydər Əliyev Muzeyinə gələrək dahi şəxsiyyətin həyatını və çoxşaxəli dövlətçilik fəaliyyətini əks etdirən eksponatlarla tanış olmuşlar.

Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin Sədri Vasif Talıbov, Azərbaycan Respublikasının xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov və konfrans iştirakçıları teatrın foyesində ümummilli liderimiz Heydər Əliyevin həyatı, siyasi və dövlətçilik fəaliyyəti ilə bağlı fotoskillərdən ibarət sərgiyə baxmışlar.

Sonra konfrans öz işinə başlamışdır.

Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin Sədri Vasif Talıbov “Heydər Əliyev və Azərbaycanın xarici siyasəti” mövzusunda keçirilən konfransın iştirakçılarına salamlayaraq demişdir: Dövlətçiliyin və müstəqilliyin əsas şərtlərindən biri də düşünülmüş və əsaslandırılmış diplomatiyadır. Ümummilli liderimiz Heydər Əliyevin müəllifi olduğu xarici siyasət strategiyası da Azərbaycanın təhlükəsizliyinin və dövlətçiliyinin etibarlı təminatıdır. Ölkəmizə hər iki rəhbərliyi dövründə ulu öndər bu məsələni diqqətdə saxla-

aləmdə və regionda təklənməsinə səbəb olmuşdu. Bundan fərqli olaraq ulu öndər Heydər Əliyev blokada və işğal təhlükəsi qarşısında olan Naxçıvanda böyük xilaskarlıq missiyasına başlamışdı. Ümummilli liderin uzaqgörən siyasətinin nəticəsi olaraq Naxçıvanda müstəqilliyin və milli dövlətçiliyin bərpası tədbirləri daxili və xarici siyasət müstəvisində paralel şəkildə aparılmış, 70 ildən sonra üçrəngli bayrağımız ilk dəfə Naxçıvanda qaldırılmış,

qəbul edilən qərarlar sonrakı dövrdə ölkəmizin diplomatik münasibətlər sisteminin mühüm tərkib hissəsinə çevrilmişdir. Ulu öndər 1992-ci il sentyabrın 16-da Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin sessiyasındakı çıxışı zamanı bunu belə dəyərləndirirdi: **“Naxçıvanın İran və Türkiyə ilə əlaqələri Azərbaycanın İran və Türkiyə ilə əlaqələrinin tərkibidir. Bunlar hamısı Azərbaycanın xarici siyasətinin hissələridir.”** 1990-1993-cü illərdə Amerika Birləşmiş Ştatlarının, Böyük Britaniyanın, Almanyanın, Fransanın, Rusiyanın, BMT-nin və digər beynəlxalq təşkilatların səfir və xüsusi nümayəndələri dəfələrlə muxtar respublikaya səfərlər etmişlər. Ulu öndər Naxçıvan Muxtar Respublikasının rəhbəri kimi xarici nümayəndələrlə keçirilən görüşlər zamanı Azərbaycan həqiqətlərini, ölkəmizin üzləşdiyi siyasi və iqtisadi böhranı, xüsusilə də torpaqlarımızın işğal faktını dünya ölkələrinin və beynəlxalq ictimaiyyətin diqqətinə çatdıraraq məsələyə ədalətli mövqə tələb et-

tirəkçi dövlətləri muxtar respublikanın ərazi bütövlüyünün erməni təcavüzü nəticəsində kobud şəkildə pozulması faktına münasibət bildirməyə çağırmış, Naxçıvanın muxtariyyət statusunun və ərazisinin beynəlxalq müqavilələrlə qorunan toxunulmazlıq hüququnu bir daha dünya ictimaiyyətinin diqqətinə çatdırmışdır. Əslində, bu addım təkcə Naxçıvanın muxtariyyət statusunun deyil, bütövlükdə, ölkəmizin ərazi bütövlüyünün qorunması sahəsində həyata keçirilən tədbir kimi böyük siyasi əhəmiyyətə malikdir.

İngilis siyasətçisi və dövlət xadimi Çörçil vaxtilə deyirdi ki, “Dövlət xadiminin siyasətçidən fərqi odur ki, siyasətçi gələcək seçimləri, dövlət xadimi isə gələcək nəsilləri düşünərək fəaliyyət göstərir”. 1990-1993-cü illərdə ulu öndər Naxçıvanda həyata keçirdiyi tədbirlər də Azərbaycanın gələcək müstəqilliyinə hesablanmışdı. O dövrdə təbiiq olunan düzgün siyasi xətt Naxçıvanın işğalının qarşısını almış, son dərəcə ağır blokada şəraitində burada yaşayışı və inkişafı təmin etmişdirsə, ölkəyə rəhbərlik edənlərin yarıtmaz daxili və xarici siyasəti isə Azərbaycanın müstəqil dövlət kimi mövcudluğunu sual altında qoymuşdu. Türkiyə Respublikasının doqquzuncu Prezidenti, böyük dövlət xadimi mərhum Süleyman Dəmirəl 1992-ci ildə ulu öndərlə görüşü zamanı Azərbaycanda və onun Naxçıvan Muxtar Respublikasında baş verən hadisələr barədə deyirdi: **“Biz görürük ki, Naxçıvanda sabitlik var. Hörmətli Heydər Əliyev bu sabitliyi yaradandır, onun sahibidir. Naxçıvan bu sabitliyə görə Ona borcludur. Naxçıvan əhalisi hörmətli Heydər Əliyevə baş tacı etmişdir. Şəxsən mən bunu əqdirləyici böyük bir iş kimi qiymətləndirirəm. Ümid edirik ki, Azərbaycanda da siyasi sabitlik olacaqdır.”**

Ali Məclisin Sədri demişdir ki, Azərbaycanda siyasi sabitlik isə ümummilli liderin xalqın tələbi ilə ikinci dəfə ali hakimiyyətə

miş, Azərbaycanın xarici əlaqələrinə və beynəlxalq münasibətlər sistemində inteqrasiyasına nail olmuşdur. Ötən əsrin 70-80-ci illərində imperiya tərkibində olmasına baxmayaraq, ümummilli liderin rəhbərliyi ilə Xarici İşlər Nazirliyinin fəaliyyəti yenidən təşkil olunmuş, Azərbaycanın beynəlxalq iqtisadi, mədəni və elmi-texniki əlaqələri genişlənməmiş, eyni zamanda keçmiş SSRİ Xarici İşlər Nazirliyi sistemində işləyən azərbaycanlı diplomatların sayı artmışdır. 1990-1993-cü illərdə isə ümummilli lider Naxçıvan Muxtar Respublikasında müstəqil Azərbaycanın xarici siyasət kursunun əsasını qoymuşdur.

“O ölkə güclüdür ki, onun xarici siyasət kursu xalqın milli və siyasi maraqlarına xidmət edir. Əks-təqdirdə dövlətlər siyasi səhnədən silinməyə məhkumdur”, – deyən Ali Məclisin Sədri bildirmişdir ki, ötən əsrin 90-cı illərinin əvvəllərində Azərbaycanın düşdüyü vəziyyət bu fikri bir daha təsdiq edir. Həmin dövrdə ölkəyə rəhbərlik edənlərin səriştəsizliyi və düşünülməmiş siyasəti Azərbaycanı beynəlxalq münasibətlər sisteminin subyektdən uzaqlaşdıraraq özünütəcrid vəziyyətinə gətirib çıxarmışdı. Nəticədə, ölkəmizdə sabitlik pozulmuş, iqtisadi tənəzzül sürətlənmiş, torpaqlarımızın 20 faizi işğal olunmuş, Naxçıvan Muxtar Respublikası isə tam blokada vəziyyətinə salınmışdı. Bir sözlə, xarici siyasətdə buraxılan səhvlər Azərbaycanın beynəlxalq

muxtar respublikanın adından “Sovet Sosialist” sözləri çıxarılmış, Naxçıvan SSRİ-nin saxlanması ilə bağlı keçirilən referendumda iştirak etməmiş, digər tərəfdən isə qonşu ölkələrlə münasibətlərə üstünlük verilmiş, Türkiyə və İranla xarici iqtisadi əlaqələr yaradılmışdır. **“Azərbaycanın müstəqilliyini təmin edən atributlardan biri də onun xarici siyasətidir”**, – deyən ulu öndər 1992-ci il martın 24-də Türkiyə Respublikasının Prezidenti və Baş nazirinin dəvəti ilə qarşılıqlı olaraq rəsmi səfər etmiş, “Azərbaycana bağlı Naxçıvan Muxtar Respublikası və Türkiyə Respublikası arasında əməkdaşlıq protokolu”, həmin il avqustun 24-də isə İran xarici işlər nazirinin dəvəti ilə İran İslam Respublikasına səfər edərək “Azərbaycan Respublikasının Naxçıvan Muxtar Respublikası və İran İslam Respublikası arasında müxtəlif sahələrdə əməkdaşlıq haqqında protokol” imzalamışdır. Hər iki səfər və imzalanan sənədlər Azərbaycan-Türkiyə və Azərbaycan-İran münasibətlərinin əsasını qoymuş, Araz çayı üzərində Sədərak, Culfa, Şahtaxtı gömrük-keçid məntəqələri açılmış, enerji və ərzaq böhranının aradan qaldırılması sahəsində tədbirlər görülmüşdür. Bütün bunların nəticəsi olaraq İranın və Türkiyənin Naxçıvan Muxtar Respublikasında konsulluqları fəaliyyətə başlamışdır.

Ali Məclisin Sədri demişdir: Naxçıvan Muxtar Respublikasında xarici siyasətlə bağlı

mişdir. O dövrdə Naxçıvanın dünyanın böyük dövlətlərinin və mötəbər beynəlxalq təşkilatlarının diqqət mərkəzinə çevrilməsi bir tərəfdən mövcud tarixi-siyasi şəraitlə bağlı idisə, digər əsas səbəb dünya şöhrətli siyasi xadim Heydər Əliyev şəxsiyyətinə göstərilən ehtiramın daha bir ifadəsi idi. Həmin dövrdə Azərbaycana rəhbərlik edənlər isə Naxçıvana biganə münasibətlərini davam etdirir, işğal təhlükəsi və blokada çətinliklərinin aradan qaldırılması istiqamətində heç bir təşəbbüs göstərmir, hakimiyyətə sahiblənən xalq cəbhəsi isə yarıtmaz siyasətinə sadıq qalaraq hətta Naxçıvanın beynəlxalq müqavilələrlə təsbit olunmuş muxtariyyət statusunun ləğvi kimi absurd bəyanatlar səsləndirirdi. Bunun əksinə olaraq ulu öndər Heydər Əliyev isə 1992-ci ildə Türkiyəyə səfəri zamanı beynəlxalq Qars müqaviləsini yenidən gündəmə gətirmiş, iş-

qaydıısından sonra mümkün oldu. 1993-2003-cü illərdə ölkə həyatının başqa sahələri kimi, xarici siyasət kursu da tamamilə yenidən işlənilmişdi. İlk növbədə, daxili sabitliyə və vətəndaş hamrəyliyinə nail olundu ki, bu da olmadan xarici siyasətdə uğur qazanmaq mümkün deyildi. Ardınca diplomatik münasibətlərdə əvvəlki hakimiyyətin yarıtmaz özünütəcrid xəttinə son qoyuldu, xarici dövlətlərlə bərabərhüquqlu və ölkəmizin mənafeyinə xidmət edən ikitərəfli əlaqələr yaradıldı, Azərbaycan dünyanın mötəbər beynəlxalq təşkilatlarına üzv seçildi. Qısa müddətdə Azərbaycan beynəlxalq aləmdə etibarlı tərəfdaşa çevrildi, “Əsrin müqaviləsi”nin imzalanması, tarixi İpək Yolunun bərpası, eləcə də digər strateji nailiyyət-kommunikasiya layihələri ölkəmizin beynəlxalq nüfuzunu artırdı.

